

تعاون در قرآن و حدیث

نویسندگان:

محمد زارعی نژاد

لیلا باقری

رهام اندیشه

سرشناسه	: زارعی نژاد، محمد
عنوان و نام پدیدآور	: تعاون در قرآن و حدیث / محمد زارعی نژاد، لیلا باقری.
مشخصات نشر	: کرج: رهام اندیشه، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۸ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۵۱-۶۱-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۳۵.
موضوع	: تعاون -- جنبه های قرآنی
موضوع	: تعاون -- احادیث
شناسه افزوده	: زارعی، لیل، ۱۳۵۸ -
رده بندی کنگره	: ۴۲۱.۴۳۹۰۲۷۰۲ / ت
رده بندی دیویی	: ۲۹۷ / ۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۹۲۱۴۱۷

البرز-نظرآباد-خیابان الغدير جنوبی - ساختمان بهزاد-طبقه ۵ تلفن: ۰۹۱۲۶۶۰۹۷۲۶ و ۴۵۳۴۷۳۶۰

تعاون در قرآن و حدیث

نویسندگان:

محمد زارعی نژاد

لیلا باقری

ناشر:

رهام اندیشه

سال و نوبت چاپ:

اول، ۱۳۹۴

شمارگان:

جلد ۱۰۰۰

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۱۰.....	مقدمه
	فصل اول: معنائشناسی تعاون
۱۴.....	۱-۲ معنای بوی تعاون
۱۶.....	۲-۲ معنای اصطلاح تعاون
۱۸.....	۳-۲ واژگان مترادف و ساطم تعاون
۱۸.....	۱-۳-۲ مساعدت
۱۹.....	۲-۳-۲ مناصرت
۲۰.....	۳-۳-۲ مظاهرت
۲۲.....	۱۴-۳-۲ اجتماع
۲۳.....	۵-۳-۲ معاضدت
۲۴.....	۶-۳-۲ تبادل
۲۶.....	۷-۳-۲ تواصل
۲۶.....	۸-۳-۲ تعامل
۲۶.....	۹-۳-۲ تناسب
۲۷.....	۱۰-۳-۲ مشارکت
	۴-۲ واژگان متقابل تعاون
۲۷.....	۱-۴-۲ تضاد
۲۸.....	۲-۴-۲ تقابل

۲۸	۲-۴-۲ تخصیص
۲۹	۲-۴-۴ تنازع
۳۰	۲-۴-۵ تدابیر
۳۰	۲-۴-۶ تقاطع
۳۰	۲-۴-۷ تناقض
۳۱	۲-۴-۸ تعارض

فصل دوم: اهمیت و جایگاه تعاون

۳۴	مقدمه
۳۵	۳-۱ اهمیت تعاون
۳۶	۳-۲ تعاون در قرآن
۴۱	۳-۲-۱ یاری جستن از خدا
۴۴	۳-۲-۲ یاری جستن از نماز و روزه
۴۶	۳-۲-۳ یاری جستن کفار از یکدیگر
۴۶	۳-۲-۴ تعاون در ازدواج و خانواده
۴۷	۳-۲-۵ یاری خواستن مسلمانان از یکدیگر و معنی یاری کفار
۵۰	۳-۳ ضرورت و لزوم تعاون
	۳-۴ آثار و برکات تعاون
۵۲	۳-۴-۱ برکت
۵۲	۳-۴-۲ فداکاری و محبت
۵۳	۳-۴-۳ حسن ظن به دیگران
۵۴	۳-۴-۴ آشتی و صلح
۵۴	۳-۴-۵ آقایی در دنیا و فراوانی روزی
۵۴	۳-۴-۶ برابری
۵۵	۳-۵ موارد تعاون
۵۶	۳-۶ تعاون برترین عبادت

۵۹	۷-۳ اهداف تعاون
۶۰	۸-۳ نمونه‌ای از تعاون در معصومین
	فصل سوم: مصادیق تعاون
۶۴	مقدمه
۶۵	۱-۴ مصادیق فردی اجتماعی تعاون
۶۵	۱-۱-۴ تعاون در تکامل فرد و جامعه
۷۱	۲-۱-۴ ضرورت وجود تعاون و همکاری در جامعه
۷۲	۳-۱-۴ تعاون و تامین اجتماعی
۷۲	۴-۱-۴ تعلق اموال به جامعه
۷۳	۵-۱-۴ وقف اجتماعی سرمایه‌داران
۷۳	۶-۱-۴ حسن همه افراد جامعه در ثروت‌های طبیعی
۷۵	۷-۱-۴ نمونه‌ای از مبادی تعاون اجتماعی
	۲-۴ مصادیق اخلاقی و تربیتی تعاون
۸۲	۱-۲-۴ تحیت
۸۳	۲-۲-۴ هدیه دادن
۸۴	۳-۲-۴ عیادت از بیمار
۸۴	۴-۲-۴ کمک به نیازمندان
۸۵	۵-۲-۴ خوش خلقی
۸۵	۶-۲-۴ فروتنی و احترام
۸۵	۷-۲-۴ کمک به خویشان
۸۷	۳-۴ مصادیق اقتصادی تعاون
۸۸	۱-۳-۴ زکات
۸۸	۲-۳-۴ قرض الحسنه
۸۹	۳-۳-۴ انفاق
۹۳	۴-۳-۴ تجارت
۹۳	۵-۳-۴ تعاونی‌ها در توسعه اقتصادی
۹۴	۶-۳-۴ مهار تورم با تعاون
۹۴	۷-۳-۴ برنامه‌های اسلام برای جلوگیری از فقر

۹۵.....	۴-۴ مصادیق سیاسی تعاون.....
۹۶.....	۱-۴-۴ شرکت در نماز جمعه و رای گیری.....
۹۷.....	۲-۴-۴ سرپرستی امت اسلامی.....
۹۸.....	۳-۴-۴ دولت و تعاونی‌ها.....
۹۹.....	۴-۴-۴ ملاک رسیدن به تعاون سیاسی.....
۹۹.....	۵-۴-۴ تعاونی‌ها.....
۱۰۰.....	۶-۴-۴ تعاونی در ایران.....
۱۰۲.....	۵-۴ مصادیق فرهنگی تعاون.....
۱۰۲.....	۱-۵-۴ تعاون فرهنگی در عرصه بین‌المللی.....
۱۰۳.....	۶-۴ مصادیق دینی تعاون.....
۱۰۴.....	۱-۶-۴ تعاون مسلمانان با اعدای دینی.....
۱۰۵.....	۲-۶-۴ تعاون آفریده‌ها در نظام زمین.....
۱۰۸.....	۳-۶-۴ تعاون در تبلیغ دین اسلام.....
	۷-۴ مصادیق تعاون نظامی.....
۱۰۸.....	۱-۷-۴ جنگ و جهاد.....
۱۰۹.....	۱-۷-۴ نیروهای مسلح.....
۱۱۰.....	۲-۷-۴ صلح و سازش.....
	فصل چهارم: موانع تعاون و نتیجه‌گیری.....
۱۱۴.....	مقدمه.....
۱۱۵.....	۱-۵ موانع تعاون فردی و اجتماعی.....
۱۱۵.....	۱-۱-۵ حسد.....
۱۱۶.....	۲-۱-۵ فصل.....
۱۱۷.....	۳-۱-۵ عجب و خود بزرگ‌بینی.....
۱۱۷.....	۴-۱-۵ بخل.....
۱۱۹.....	۵-۱-۵ ترک انفاق.....
۱۲۰.....	۶-۱-۵ ریاکاری و خودنمای.....
۱۲۰.....	۷-۱-۵ عداوت و دشمنی.....
۱۲۰.....	۸-۱-۵ ریاخواری.....

- ۹-۱-۵ تنازع بقا..... ۱۲۱
- ۱۰-۱-۵ فتنه و جنگ..... ۱۲۲
- ۱۱-۱-۵ تفرقه..... ۱۲۴
- ۲-۵ موانع تعاون و رشد اقتصادی..... ۱۲۶
- ۱-۲-۵ اسراف..... ۱۲۷
- ۲-۲-۵ استعمار..... ۱۲۷
- ۳-۲-۵ فساد اخلاقی..... ۱۲۸
- ۳-۵ موانع تعاون نظامی..... ۱۲۸
- ۱-۳-۵ سطح پایین مدیریتی..... ۱۲۸
- ۳-۵ عدم حضور برخی اقوام..... ۱۲۹
- ۴-۵ موانع تعاون سیاسی..... ۱۲۹
- ۱-۴-۵ عدم حضور در نماز جمعه و رای گیری..... ۱۲۹
- ۲-۴-۵ سرپرستی دشمنان اسلام بر مسلمانان..... ۱۳۰
- ۳-۴-۵ عدم توجه به قضیه حج..... ۱۳۰
- ۵-۵ موانع تعاون فرهنگی..... ۱۳۰
- ۱-۵-۵ تشکیل فرقه‌هایی در میان مسلمانان..... ۱۳۱
- ۲-۵-۵ دوری از جهانی شدن..... ۱۳۱
- ۳-۵-۵ بی توجهی به عطش معنوی..... ۱۳۱
- ۶-۵ اثرات سوء عدم تعاون..... ۱۳۲
- ۷-۵ نتیجه گیری..... ۱۳۲
- منابع..... ۱۳۵

مقدمه

اسلام به عنوان آیینی جامع و مطابق با فطرت انسان، گوشه‌گیری را محکوم کرده و زندگی اجتماعی را راهی می‌سازد برای تعالی و پیشرفت بشر تا انسان‌ها یکدیگر را در این مسیر یاری کنند. از آن‌جا که زیست‌جمعی به خلوص، سلامت و پاکی وابسته است، بی‌شک تأثیر مثبت آن بر جامعه، همگان را مجذوب خود خواهد کرد. هم‌یاری نیز از پشتوانه‌های عظیم معنوی بوده و ریشه در منبع کلام الهی دارد. این زیست‌جمعی، با گذشت زمان هر مانعی را پشت سر می‌گذارد تا توانایی‌ها و استعدادهای نهفته در خود را پدیدار کند. این نوع زندگی با روحیه هم‌یاری در عرصه‌های مختلف از جمله اقتصاد، فرهنگ، سیاست، دین، آموزش و خانواده کار کرد اساسی داشته و هادی روح مضطرب جمع و رسیدن به سرچشمه‌های منزه حیات خواهد شد که خود سلامت و پیشرفت را به ارمغان خواهد آورد. اما از آن‌جا که کامل‌ترین منبع معارف اسلامی کتاب قرآن است، راهبر این کتاب که اساس آموزه‌های قرآنی تدوین می‌شود، نیز قرآن و سنت بوده است. هر چند شناخت تعالیم قرآن برای هر فردی به عنوان فردی عالم یا مؤمن واجب و ضروری است، اما پس از قرآن معتبرترین منبع بران هر مسلمان احادیث اسلامی به حساب می‌آید. همان‌گونه که گفته شد: «لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ» به راستی که رسول الله برای شما اسوه و الگوی پسندیده‌ای است. این مجموعه سیره و حیات نبوی در شریعت اسلام یا عنوان سنت به ما رسیده و خداوند فرمان داده که از آن پیروی کنیم. اما خداوند این سنت را از تحریف مصون نکرده و همان‌گونه که اختلاف در روایات بوده، تعارض میان مسلمانان به روشنی قابل رؤیت است. در این کتاب سعی بر این است که بیشتر از احادیث رایج بین شیعیان استفاده شود. بی‌شک اهتمام این کتاب در زمینه تعاون بوده و موضوع که موکداً در قرآن مورد اشاره قرار گرفته است: «...وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْغَدْوَانِ...»^۱ یکدیگر را برای تحقق نیکی و پاکی یاری کنید و از هم‌یاری در گناه و تجاوز دوری کنید. از این رو جامعه اسلامی برای تبدیل تعاون به فرهنگی عمومی و اسلامی، باید در زمینه‌های فردی و اجتماعی طبق آیه فوق عمل کرده

و کار نیک را جمعی و گروهی کند. با این پیش ساخت باید جهان بینی اسلامی را ارتقاء داده و زمینه را برای دوستی ها مهیا کرد.

از دستورات مهم در آموزه های قرآن و عترت، موضوع تعاون و همکاری میان اقشار مختلف جامعه اسلامی است. به گونه ای که امر تعاون و همکاری متقابل تا حد قابل توجهی عامل سعادت و پیشرفت جوامع اسلامی در بُعد فردی و اجتماعی آن خواهد بود. این مسأله در بیان آیات کریم و روایات اسلامی به دقت مورد تاکید و سفارش قرار گرفته است. روایات اسلامی با عناوین مختلفی مسلمانان را به یاری همدیگر فراخوانده و در بعضی از امور، آن را واجب و ضروری دانسته است. امیرالمومنان (ع) در این باره می فرماید: «من واجب حقوق الله علی عباده النصیحه بمبلغ جهدهم والثابتن علی اقامه الحق بینهم»^۱ با این معنی که «از حقوق حتمی خدا بر بندگان، نصیحت و خیر خراهم در حد توان، و همکاری برای برپایی حق در میان خودشان است». در مقابل، نداشتن روحیه تعاون و همکاری به نوعی موجب تفرقه، چند دستگی و رکود جامعه اسلامی خواهد شد. تعاون در کارهای نیک، از راس اسلام و چند دستگی ایجاد می کند و دوزخ را در آستین خواهد داشت. امام صادق (ع) می فرماید: «اغوان الظلمه یوم القیمه فی سراق من نار حتی یحکم الله بین العباد»^۲ «در روز قیامت، دستیاران ستم گران در سرپرده ای آتشین جای می گیرند تا خداوند میان بندگان داوری کند». از این رو جوامع اسلامی برای نیل به مقاصد عالی و نیز پیمودن مسیر پیشرفت و تعالی نیازمند ایجاد و تقویت زمینه های همکاری مسامحت آمیز و رعایت ابعاد و شئون مختلف تعاون مطابق با معیارها و ضوابط اسلامی آن می باشد. این اساسی این کتاب، رسیدن به مفهوم دقیق فرهنگ اسلامی تعاون و زمینه و ابعاد آن است که آن را اساس آموزه های وحیانی بررسی می کند.

۲. نهج البلاغه، خطبه ۲۰۷

۱. کلینی محمد بن یعقوب، فروع کافی، ج ۵، ص ۱۰۷